

Rezolucija 2111 (2016)¹

Procjena uticaja mjera za poboljšanje zastupljenosti žena u politici

1. Skupština primjećuje da, uprkos političkim obavezama i zakonskim dužnostima predviđenim međunarodnim standardima za ravnopravnost i sprečavanje diskriminacije, žene su i dalje u velikoj mjeri nedovoljno zastupljene u politici u većini država članica Savjeta Evrope. Gotovo u trećini država članica zastupljenost žena među poslanicima ne doseže 20%. Ovako nizak procenat ometa reprezentativnu prirodu izabраниh organa. Vrijeme je da se pojačaju naponi u rješavanju ovog pitanja. Kada god države članice revidiraju propise kojima uređuju izbore, treba da usvajaju mjere kojima će promovisati učešće žena, i koje, pored značajnog uticaja treba da budu i dugoročno održive.
2. Izborne kvote su najefikasniji način za postizanje značajnog i brzog napretka, pod uslovom da se pravilno osmisle i konzistentno sprovode. Kvote treba prilagoditi izbornom sistemu koji se na snazi, postaviti ambiciozne ciljeve i propisati stroge kazne za nepoštovanje istih.
3. Prateće mjere su takođe neophodne kako bi pomogle ženama da prevaziđu prepreke sa kojima se suočavaju u pristupu i napredovanju u političkom životu. To podrazumijeva obuke i aktivnosti u cilju podizanja svijesti, vrijeme u medijima rezervisano za političarke, zatim politike kojima bi se pomoglo da se uskladi privatni život i političke aktivnosti, i na kraju, ali ne manje važno, zakonodavstvo i ostale mjere u cilju uravnoteženije raspodjele porodičnih obaveza između muškaraca i žena.
4. Politički faktori koji određuju učešće žena u javnom životu uključuju: izborni sistem; političke partije i njihove statute; kriterijume za odabir kandidata: pozitivne mjere, kao što su kvote, bilo da su donesene zbog zakonodavstva ili na dobrovoljnoj osnovi; propise; i rad nevladinih organizacija (NVO) i udruženja. Ustavno garantovanje načela rodne ravnopravnosti je najvažniji faktor, što se ogleda u zakonodavstvu i radu vlada i drugih institucija.
5. Relevantni društveni faktori su sistem socijalne zaštite, roditeljsko odsustvo, podjela brige i kućnih obaveza, mjere za uspostavljanje ravnoteže i penzioni fond.
6. Kada su u pitanu ekonomski faktori, od naročite važnosti su: jaz između zarada među polovima, pristup zanimanjima i karijerama, kao i finansiranje malih preduzeća.
7. Kulturološki faktori određuju sposobnost žena da učestvuju u političkom životu, ekonomskom i društvenom razvoju zemlje. Obrazovanje i obuke su od ključne važnosti, s obzirom na to da su one preduslov za sticanje neophodnih vještina i iskorjenjivanje stereotipa koji još uvijek ometaju postizanje punog i stvarnog pariteta. Ovi stereotipi su često povezani sa slikom žene kao dijela domaćinstva, samo sa roditeljskom ulogom.

¹ Rasprava u Parlamentarnoj skupštini održana 21. aprila 2016. godine (na šesnaestoj sjednici) (vidi dok. 14011, izvještaj Odbora za ravnopravnost i sprečavanje diskriminacije, izvjestiteljka Elena Centemero). Skupština je usvojila ovaj tekst 21. aprila 2016. godine (na šesnaestoj sjednici).

8. Za žene koje su aktivne u politici, dostupnost medija, zastupljenost u medijima i vrijeme koje im se dodjeljuje za vrijeme izbornih kampanja su ključni elementi, kao što je i finansiranje kampanja.

9. Ove elemente ne treba posmatrati odvojeno, jer se oni, zapravo, veoma prepliću. Pravi pristup za postizanje pune rodne ravnopravnosti u političkom životu je globalni, holistički, sadrži kvantitativne i kvalitativne mjere, sa rodnom perspektivom na svim društvenim poljima.

10. Napredak u političkoj zastupljenosti žena je postignut, naročito putem reformi kojima se uvode jednaka ustavna prava, kao što je pravo da biraš i da budeš biran, prvo pristupa javnoj funkciji i drugim osnovnim pravima i slobodama, kao što je pravo na vlasništvo, nasljeđe, brak, državljanstvo, itd. Ova ustavna prava imaju za cilj eliminisanje diskriminacije po osnovu roda i bilo koje druge vrste diskriminacije kojom se ograničava jednako državljanstvo. Odredbe koje se odnose na politička i građanska prava žena u različitim ustavima su od osnove važnosti, jer su popločala put rodnoj ravnopravnosti i jednakom državljanstvu i osnov su konkretnijih aktivnosti usmjerenih na jednakost.

11. Izborni sistem ima uticaj na zastupljenost žena u politici. Čak iako se kvote ne primijene, različiti izborni sistemi će samo po sebi funkcionisati drugačije kada je u pitanju zastupljenost žena. Sistemi koji su u potpunosti ili djelimično bazirani na proporcionalnoj zastupljenosti su se pokazali kao efikasniji kada je u pitanju promocija žena kandidata u odnosu na sisteme relevantne/apsolutne većine koji su u potpunosti bazirani na jednomandatnim izbornim jedinicama.

12. Skupština ponavlja da političke partije treba da odigraju ključnu ulogu kada je u pitanju poboljšanje političke zastupljenosti žena. Kako je u njihovoj nadležnosti podnošenje izbornih lista i podrška kandidatima, političke partije su čuvari izbranih pozicija i njihov izbor određuje u velikoj mjeri krajnji ishod izbora kada je u pitanju rodno uravnotežena zastupljenost.

13. Mediji takođe igraju ključnu ulogu kada je u pitanju vidljivost kandidata i generalna slika žena. Oni treba da izbjegavaju podsticanje rodnih stereotipa koji su prepreka za pristup žena političkom životu. Oni takođe treba da garantuju poštenu i srazmjernu zastupljenost političkih kandidata na osnovu rodni kvota.

14. Skupština podvlači važnost rodne dimenzije u izbornim posmatračkim misijama. Ona je posvećena promovisanju ove dimenzije sa svojim međunarodnim partnerskim organizacijama u okviru izbornih posmatračkih misija, kako po pitanju sastava misija, koje bi trebalo da su rodno uravnotežene, tako i izvještaja o posmatranju koji bi sistemski trebalo da uključe konkretni fokus na učešće žena u svim fazama izbornog procesa.

15. U svjetlu ovih razmatranja, Skupština poziva zemlje članice Savjeta Evrope i zemlje posmatračice, kao i partnere za demokratiju, da ne štete trud kako bi povećali zastupljenost žena u politici. Prepoznajući pozitivan efekat primjene pariteta, one bi u naročitom trebalo da:

15.1. razmotre uvođenje principa pariteta u svoje ustave ili svoje izbornu zakonodavstvo;

15.2. kada su u pitanju kvote i druge pozitivne mjere:

15.2.1. ukluče, ukoliko je moguće, u zakonodavstvo o funkcionisanju političkih partija, pravila o nominovanju kandidata koja će za cilj imati obezbjeđivanje jednake rodne zastupljenosti;

15.2.2. uvedu primjenljive sankcije za nepoštovanje pozitivnih mjera, kao što je odbijanje liste kandidata; postaraju se da nezavisna tijela, kao što su izborni sudovi ili komisije nadgledaju sprovođenje kvota ili drugih pozitivnih mjera i primjenu sankcija; dodijele odgovarajuće finansijske i ljudske resurse kako bi se obezbijedilo prigodno funkcionisanje relevantnih tijela;

15.2.3. pokušaju da uvedu izborno zakonodavstvo koje je bazirano na strogom rasporedu kandidata ili parovima kandidata suprotnih polova;

15.2.4. redovno nadgledaju uticaj sprovođenja kvota i drugih pozitivnih mjera koje su usmjerene na povećanje političke zastupljenosti žena i predlože odgovarajuće preporuke;

15.2.5. ohrabre političke partije da obezbijede transparentnost u procedurama za odabir kandidata i poboljšaju učešće žena kroz rodno uravnotežene nominacione odbore i unutrašnje organe za donošenje odluka na svim nivoima;

15.2.6. podstaknu političke partije da poboljšaju učešće žena, što se odnosi i na ženska i muška udruženja, napore za izgradnju kapaciteta i mehanizme da se podrže žene u finansiranju kampanja;

15.3. kada su u pitanju prateće mjere:

15.3.1. ohrabre parlamente i druge izabrane organe da usvoje mjere kako bi uskladili svoje aktivnosti sa privatnim životom članova, kao što su kompatibilna zasijedanja i vrijeme glasanja, i usluge čuvanja djece;

15.3.2. promovišu obuke i aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti među političarima nezavisno od njihovog roda; podstiču političke partije i druge organizacije da obezbijede obuke za političarke;

15.3.3. razmisle o uvođenju podsticaja kojima bi se među medijima povećala svijest o ženama u politici, kvalitativno i kvantitativno, kako bi se obezbijedila fer zastupljenost žena u politici u medijima;

15.3.4. postaraju se da dio javnog finansiranja političkih partija, kada je to primjenljivo, bude rezervisan za aktivnosti usmjerene na promovisanje učešća žena i političko predstavljanje žena i garantuje transparentnost u korišćenju sredstava;

15.4. kada je u pitanju vođenje izbora i posmatranje:

15.4.1. postaraju se da izborne komisije primjenjuju odredbe rodne ravnopravnosti u izbornim procesima i uključe ih u zakonodavni proces prilikom revidiranja izbornog zakonodavstva;

15.4.2. ojačaju saradnju sa međunarodnim posmatračkim misijama po pitanju učešća žena u izbornom procesu i obezbijede im sveobuhvatne informacije i podatke razvrstane po polu;

15.5. kada je u pitanju istraživanje i prikupljanje podataka:

15.5.1. promovišu istraživanje i prikupljanje podataka o učešću žena u političkom životu na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou;

15.5.2. promovišu prikupljanje statističkih podataka o polu preko tijela za vođenje izbora i relevantnih uprava;

15.5.3. redovno procjenjuju uticaj nacionalnog zakonodavstva i politika koje se odnose na povećanje učešća žena i, kada je neophodno, predlažu odgovarajuće mjere;

15.5.4. prikupljaju, putem anketa i istraživanja, podatke o načinu na koji muškarci i žene glasaju, kako bi identifikovali, analizirali i ocijenili kako muškarci i žene podržavaju kandidate istog pola;

15.6. kada je u pitanju građansko društvo:

15.6.1. prepoznaju ulogu građanskog društva i uključe nevladine organizacije u kreiranje, promoviranje i praćenje mjera kako bi se povećala zastupljenost žena u politici, naročito kada su u pitanju kampanje za podizanje svijesti, obuke i aktivnosti u praćenju sprovođenja ovih mjera;

15.6.2. podrže i ohrabre NVO koje se bave izborima da nadgledaju i izvještavaju o učešću žena u izbornom procesu.

16. Skupština podržava princip rodnog pariteta, koji predstavlja dalji korak nakon pozitivnih mjera i krajnji cilj u političkom predstavljanju. Konzistentno sprovođenje takvog principa zahtijeva da država uradi više od pozitivnih mjera i obezbijedi jednaku zastupljenost žena i muškaraca u izbornim tijelima i drugim institucijama na svim nivoima.